

Η ΣΗΜΑΔΕΜΕΝΗ

— Μωρή! Ανιρομέγαα!... Ανιρομέγα... Μπά πού κακό νά συνθει!... Μπά μωρὲ παλιοκούστιο-
βλε, πού αλ̄ τὸ Θεὸν νά τοδεις!... Άκους εκεῖ τὸ
θρωμοθήλυντο, έγώ νά τοη φωνάζω και αντὴ νά μοῦ
θυάντει τη γλώσσα τοη; Άκους εκεῖ ή άχαρηστη,
σεβασμῷ στή γόντα τοη, άκους τὸ θρωμοθήλυντο;...

— Μά τι ἔχεις σιόδα Παναγιώταινα και φωνά-
ζεις; Πάλι κείνη ή ἀγγόντα σου;...

— Πάλι, πού νά μήν την ἔθρει τὸ βράδι, πάλι ὁ
παλιοκούστιοαβλος! 'Από την αὐγίσα τοῦ θεοῦ δὲ μ'
ἀφήκε σὲ ήσυχιά. 'Από τὰ χροάματα, μόλις ξέπνησε,
θύχισε νά χινπάει ἀπὸ πάνον γιατὶ νά μὲ ξυπνήσει,
πού κακό νά το ἔριει. Μινοῦτο δὲν ἀφήκε νά πάει
χαμένο, πού αλ̄ τὸ θεὸν νάν τοδεις δι, μοῦ κάνει ή
κακούσχα. 'Ω γιέ, τι τραβάω!... Θάν τὸ πιοτέ-
γεις, οιόρα μου Γιακουμάκαινα, πώς προχιές τὸ σού-
φουντο πῆγα νάλλαξω τη πεμέλλα μου και βρῆκα
μιὰ καρφίσα, εἰσι γιέ, δόλοτη, έτοι!... Καὶ νά-
τεις και κείνη τη μάνα τοη, πού προκοπή νά μή δεῖ,
νά σου λέει παιδί είναι! 'Αν δὲν κάνει τὰ παιδιά-
τικά τοη ίώδα, πότε θάν τὰ κάρει; Και τὸ σπετά-
κολο είναι πού στὸ ο ὅ λι τι μο ἔγω φταιώ γιατὶ οὐ-
λα, γιατὶ, λέει, την παίρω μὲ τάχριο... Άκους έ-
κει, κοτζά μου κοπέλλα, δεκαπέντε γρονθόντε, νά θέ-
λει καλοπιάσματα;...

Μ' αντὶ κι ἀλλα ή σιόδα Παναγιώταινα ἔθρεις την
ἀγγόντα της την 'Ανιρομέγα, ὅπως τη φωνάζε, και
σάν ἀπόκαμε νά λέει κατάρες, μπῆκε μέσι στὸ σπίτι μὲ
την ἀκατάπανη μονυμούδα της, συγγόνιος την καμα-
ρούλα της, πού είτανε κάπω στὸ μετέστιο, σκούπι-
σθ, τίναξε, ἐστρωσε τὸ μεγάλο οιδερένιο διπλοκρέ-
βαιο της, πού τόσες ἀναμήσεις της ἔφερε γιὰ τὸ
συχωρεμένο της, ἔφερε νότερα ένα γύρο νά μάτια
και σὰ βεβαιώθηκε πώς τίποτα δὲν ἀπλείπει ἀπὸ τὸ
συγγόνιομα. Λῆσε τη μοναχή καρέκλα πού βρισκότα-
νε μέσα στὴν κάμαρά της, τὸ ομαδισσόν της μὲ την
μπούσα στὴν κάμαρά της, και βγήκε δξοι στὴν αὐλή.
Διάλεξε μιὰ γωνιά μὲ ίδιο, και σιράνηρε στὸ πλέ-
ξιμο, χωρίς διόδου νάπολείπει τη μονυμούδα της...
!

'Η σιόδα Παναγιώταινα, ή γυναίκα τοῦ Παναγῆ
τοῦ Λαμπτυνοῦ, εἰσι τὸν νοματήσανε στὴ γειτονιά ἔ-
γραν καιφὸ ἀπὸ κάπιο ἐπειόδιο και τοῦμεινε πιὰ το-
νομα αὐτό, είτανε μιὰ καλὴ γριούλα, γερή, ἀρκετά
ἀψηλή, μὲ πόκκινα μάργοντα χωδὶς ζαρωματιές, κι ἄρ
είχε και τη μότη της λίγο μικρότερη, στὰ γάτα της
թά είτανε ποφωτις όμορφη. 'Αλλὰ αντὶ ή ἀδεσφοθη
ή μότη της είτανε ἀληθινὰ ἀνοικονόμητη, δὲν εἶχε δὲ
κι ἀδικο ή ἀγγόντα της ή 'Ανιρομέγα νά την κοροϊ-
δεύει και νά της λέει γιατί πίκα της, πώς σὰν ἔπινε
νερδό, ἔπινε και ή μότη της, πού βονιτώντε στὸ πο-
τήρι. Αντὸ ἔφερε γιὰ νά σκάει ή κακομοίρα ή νότ-
ρα και νάρχιζει τὸν κανγᾶ μὲ την ἀγγόντα της.

Μούνυχε πολλὲς φρόδες νά κονβεντιάσω μὲ δαντή,
ωθές σχωρέση τη μακριότισσω, και ποτὲ δὲ διά-
κρινα τὴν κακία πού διαλαλούσε ή ἀγγόντα της ή
'Ανιρομέγα σ' ούλα τὰ σπίτια της γειτονιᾶς πού τρι-
γνώζε. Περνοῦσα πολλὲς φρόδες ἀπὸ τὸ σπίτι,
προπλήσιων τὸ καλοκαρί, και την ἔδρισκα πάντα στὴν κα-
ρέκλα της μὲ τὸ οιαρισσόν της. Μόλις μ' ἔβλεπε,
γελοῦσε δλάμερη. Δὲν ήξαιρε ή κακομοίρα τι νά μοῦ

πωιοκάνει γιὰ νά μ' εὐχαριστήσει. "Ειρεχε νά μοῦ-
βει καρέκλα νά κάτιο, και την ἔβανε πάντα πλάι
ἀπὸ τὴ δική της. Μούβγας ε ἀπ' ούλα τὰ γλυκά ποὺ
είχε μέσι στὸ κομό της, και τὸ χειμώνα, θυμάσι, δ-
λο τὸ ο μηρέ τοι(*) της τὸ φύλας γιὰ μέρα. Κ' ἔ-
τοι, φυσικά, μὲ τέτεις περιποιήσεις, την ἀγαποῦσα
τὴν κακομοίρα την Παναγιώταινα. Είναι ἀλήθεια
πώς μάρεγε πάντα νά της κονβεντιάζω. Γιατὶ ή κον-
βέντα της είτανε τόσο ενχάριση, προπλαντὸς γιὰ τὴν
περιέργεια τὴ δική μου. ή νόντα της ουνομίληκής
μου της 'Αντρού μερέ γα την είτανε ένα βιβλίο,
πού μὲ την κονβέντα της μάθαινα ιστορίες και ιστο-
ρίες, και μάλιστα της 'Εγειοκαριούσια της 'Εγια-
νηδόν.

Πολλὲς φρόδες γύρωζε και στὰ δικά της μούλεγε
τὶς ἀγάπες της, διαν είτανε κι αὐτὴ κοπέλλα, τὸν ἔ-
ωτιά της μὲ τὸ συχωρεμένοις τὸν Παναγῆ, τὰ κα-
λὰ ποὺ χάρηκε μὲ δαντού, και στὰ στεγνά τέλειωνε
μὲ τὸ γάμο τοῦ μεγάλου της γιοῦ, τοῦ Γεράσιμου, ποὺ
πήρε τὴ νύφη της την Αγγέλικα, τὴ μητέρα της 'Αν-
ιρομέγας.

Τοῦ τάλεγα ή γηρένη, παιδάκι μου, τοῦ τάλε-
γα γά μή την πάρει, μὰ ποῦ νά μάκονθει... Ποιός
ξάιρει τί κάμωμα τούκανε ή προκομένη... Τούλεγα,
θὰ μετανιώσεις παιδάκι μου. Αύτῃ ή κοπέλλα δὲν εί-
ται γιὰ τη φαμίλια μας. Ούλη ή Πλάκα(**) ἔχει
νά κάνει μὲ τη γλώσσα τοη." Εδετα τὰ λόγια μου; Τοῦ
γηράκανε οδλα μπροστά. Ελδες, γιέ, ιζόγιες; Είδες
παιδιά πούκαιε; Ελδες φίνιος; Δὲν ἀφίνουνε σπί-
τι μάγνοισι γιὰ νά μάθουνε τούκια νά φυγρίσουνε
νοτεριές δῶνε δπως θέλουντο. "Ε, γιέ, και νά
το'είχα έγω ανιούνες τοη κοπέλλες! Μαΐδο πεισί^ο
θὰ τοη ἔκανα ἀπὸ τὸ ξύλο. 'Αμά τι, παιδάκι μου;
'Εμείς οι προεστές ξαίρεις τι λέμε; «Καλύτερα χα-
ρά τοη γῆς παρὰ μποτές τοῦ κοδομοῦ. 'Αμά ανιού-
νες οι νιφολές ποῦ ξακουστήκανε; Πάω έβδομήντα
χρονῶνε και τοῦτα τὰ πρόματα ἀλλη βολὰ δὲν τὰ ξα-
ράειδα! Και μήγαρις μπροσθεσες νά περιμένεις και
τίποιοι πάντερο ἀπὸ τὸν κοντούσιο, θέ μου σχώφα
με;... Θείδος σχωρέστηρε τὴ συχωρεμένη τὴ μάρ-
γα μου! "Εκατε πάντα τὸ σταυρό της κι είσαι έλεγε;
«Ο Θεός γά σὲ φυλάει ἀπὸ σημαδεμένο θνητωπο!». Και τότενες πού λές, παιδάκι μου, τὸ Γεράσιμό μου,
μοῦ τοὺς γυρέγρανε ούλες οι ἀρχοντούσλες τ' Αργο-
στολούσ. Οι προξενῆτες δὲν ἀπολείπανε ἀπὸ τὸ σπί-
τι μου. Μήγαρις δὲν τὸνέ γύρεγε ή κόρη τοη Πο-
λυζώνιας, ή Χρονούλα; Καλή της ώρα δέκα βολές!
Ποῦ νάρ τάκονθει δμως δ Μεμάς μου, πού τοῦ φαι-
γνάκε πάλας ἀλλη γεράδιδα ἀπὸ την Αγγέλικα δὲν
παροχε σ' ούλη τη χώρα. Ποῦ τέτια τέχη, νάρχοιται
μέσι στὸ σπίτι μου, ή Χρονούλα. Είχα ἀμαρτίες, βλέ-
πεις, κι ἔποετε νά τοη πλερώσω! Κείνα τὰ χέρια
τοη, παιδάκι μου, χοντά είναι. ή δ μορφιά τοη. Μήγ-
ιτρας τώρα. "Εποετε νάν την ήξαιρες κοπέλλα, ποὺ
έλεγες, Θέ μου, δός μου δέκα μάτια νά την κοιτά-
ζω. Ή κακομοίρα ή μάννα τοη, ή Πολυζώνια, στο-
χάτηκε πάλας δὲν τη θέλει δ Μεμάς μου γιὰ τὸ προ-
κιό. Και τη στεγνή βολὰ τοῦ μήνησε πάλας τοῦ δίνει
ούλα δος έχει. Και τὸ σπίτι ἀκόμα ποὺ έχει στὴ Θη-
τιά μὲ τὸ ἀκτέλι. Μά έπα πού δ γιάκας μου δὲν έρ-

(*) Παστοκόνωρο.

(**) Συνοικία τοῦ Αργοστολού της Κεφαλονιάς που βρί-
σκεται η μεγάλη πλατεία μὲ τὸ δημαρχείο της Μεταλλία.

χρίνετε σὲ λογαριασμὸν κανένα, ὡς ποὺ ἔμπλεξες γιὰ
καλά μὲ τὴ νύδη μου καὶ γκαστρώθηκε σὲ κεῖνο τὸ
δαιμόνα.

Τὸ αἰώνιο παρόπον τῆς οιδός Παναγιώταινας εἴταιε πώς ὁ γιός της ὁ Γεράσιμος δὲν τὴν ἀκούσει ἡ παντοχεία του. Καὶ, γιὰ νὰ πούμε καὶ τὴν ἀλήθευτα τοῦ Θεοῦ, ἡ οιδός Παναγιώταινα, βρίζοντας καὶ καταριώτης τὴν ἀγγόρα της, δὲν εἶχε ἀδικο. Πρῶτα, σταγ ψωτοκάπιοιμε στὸ Ἀργοστόλι, όντας καὶ ποὺ τὰ σπίτια μας εἴταιε κολλητά, καὶ κάθε μέρος δὲν ἀκούγεται πέπονα δέλλο, πινάκι γκρίτιες, φωνὲς καὶ κλάμια τῆς Ἀριδομέγας. Καὶ τοιεις ἀκόμα ποὺ εἴταιε παιδί λέπτες χρονῶντες, σάν καὶ μέρα, καὶ παιζαντες μαζί, ἡ χαρά της οταν παιγνίδια εἴταιε νὰ σοῦ κάνει πάντι κακό. Ήτοτὲ δὲ χωριστῶντες νὰ πεῖ καλὸ λόγο ἢ νὰ κάμει καλό. Τὰ παιδιά ποὺ θὰ τύχαινε νὰ περάσουν ἐκείνη τῇ στιγμῇ, δῆλα τὰ πειροβολοῦσε, καὶ τοὺς γερόντους δῆλους τοὺς κορδοῦδενε. Ἐμένα θὰ μοῦ χαλοῦσε ὅτι παιγνίδια είχα, μὴ ἔδερε, μοῦ τραβοῦντες τὴν κοιτάδα, καὶ τις γιωρτές μοῦ χάλας τὰ μπόκολα. "Οτιαν δὲν εἶχε τίποια νὰ κάνει, μοῦλεγε: «Ἄν σὲ οκοτώω», καὶ παιζοντας μὲ τὰ χῶματα, μούλεγε πώς μονάχιαντε τὸ λάκκο μου. Μεγαλώνοντας, μεγάλωναν καὶ οἱ κακίες της· κι διαν ἔφτασα σε ἡλικία ποὺ διπλωδίποτε καταλαβαίνει κανεὶς τὸ ἐπίδραση μπορεῖ τράχουν οι συναναστροφές, ἀπόκοντα μὲ μιᾶς ἀπὸ δαΐητη, καὶ προσπαθῶντας καὶ στὸ δούρῳ ἀκόμα, ἀπὸ τύχαινε καὶ τὴν ἀπαντοῦντα, νὰ ξεφήνω. "Οταν εἴταιε μικρή, τὸ κονιόθ της πόδι δὲν φαινότανε καὶ πολὺ - πολὺ. Μὰ σαν ἔγινε πιὰ κοπέλλα κι ἀψήλωσε, κι ἀδύνατη κανθάρις εἴταιε, μὲ δῆλη της τὴν κακία ζωγραφιομένη στὸ πρόσωπο, εἴταιε οσσιό δαιμονιο. Τὸ ἐλάτιπωμά της αὐτὸ τὴν πειράτωντε πιὸ πολὺ, καὶ

Τὸ ἐλάττωμά της αὐτὸ τὴν πεισμάτων πιὸ πολὺ, καὶ

μηδέποτε περισσότερο κακή μὲ τοὺς ἄλλους. Κείνη δ-
μως ποὺ τὰ τράβαγε δλα, εἴτιαν ἡ νόννα τῆς, ἡ σιδρα
Παναγιώταινα. Τὸ ἐπειούδιο τῆς τρεμέλλας μὲ τὴν
ἀλδοτη καφίτου, ποὺ μὲ τὸν ἀγανάκτησην ἡ σιδρα
Παναγιώταινα δαισθησε στὴν καλὴ γειτονία, τὴν
σιδρα Γιακουμάκινα, καὶ τὸ ποόλαβε, ὁ δαιμόνας ἡ
ἀγγόνια τῆς ἡ Ἀντιφομέγα δὲν ἔπαιχε οἵτε σιγμῇ τὰ
τὸ ουλλορίζεται καὶ τὰ βασανίζεται μὲ ποιὸ τρόπο
θαῦμοικε τὴν εὐκαιρία ποὺ θὰ πραγματοποιοῦσε τὸν
καταχθόνιο οκοπό της. Κ' ἔνα ποώι, πάτε τώρα πέρι'
ἔξη χρόνια, τῷ τέσσερες τοῦ Φλεβάρι, ἀκούσιηκε
τὸ ομπάρο στὴ γειτονιά, πῶς πένθανε ἀξαγρα ἡ σιδρα
Παναγιώταινα, ἡ νόννα τῆς Ἀντιφομέγας. Οἱ γρε-
οῦλες, οἱ φιλεπάδες τῆς συχωρεμένης, μαζωχτικανε
φιδιοπίνι ποὺ σιάθηκε τὸ ξαφνικό, για τὰ παρηγο-
ρήσουν. Καὶ τί γὰ δοῦνε, γιε, τί σο πε τά κο ι σ
εἴτιαν κειδ ποὺ γλέπανε μὲ τὰ μάτια τοὺς; Ἡ Ἀν-
τιφομέγα, ἡ κακούργα ἀγγόνια τῆς συχωρεμένης Πα-
ναγιώτας, ἐδάφθηκε καὶ οκοπώθηκε ἀπάνω στὴν πε-
θαμένη νόννα τῆς! Μὰ ἡ σιδρα Γιακουμάκινα ποὺ
εἴτιαν κεῖ, καὶ σιοχάσιηκε πῶς ἐσιάθηκε ἐτοῦτο τὸ
ξαφνικό, ἔκανε τὸ σταυρό τῆς καὶ εἰπε στὴ διπλανή
την τὴν Ἀντιφομέγα :

-- Τί νὰ οσῦ πῶ, σιδρα μον 'Αντιοάνα, ή ή συ-
χωρεμένη είπανε παράξενη, ή έτοιμο τὸ κονιοσθήλ-
κο είναι δαίμονας. Τὸ πίστενες πῶς ή 'Αντιομέγα
θάκωε ἐντούτῳ τὸ κακὸ πον πέθανε ή γέννα της;
Καὶ ὅμως, ἔδει τη; !... Καὶ κάνοντις τὸ σταυρό
της ἀλλη μιὰ φορὰ ή σιδρα Γιακονμάκαινα, γιθύρι-
σε ποναχῇ της : «Φύλαγέ με ἀπὸ τοὺς οημαδεμένους
ἀφέντη μον 'Αγιε Γεράσιμε!»....

Noέμβρης 1915.

ΑΡΣΙΝΟΗ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο γνωικείος κόδιμος μας στήνει Έλλάδα, εδώ και
δχι πολὺν καιρό, μπορεῖ τών πει κανένας πώς γενικά
έδινε την εγγύτωση μιᾶς κοινωνίης μάζας προσβά-
των μέσα σε μάγτρα.

Αν δέ οὐκ εἴται μακάρια ἀνάπλαψη, ἀν
εἴται λήμαδρος ή ἄν εἴται ουσιειδήτη ἀποχαώνωση,
κανένας δὲν ἔπαιρε τὸν κόπον νὰ ἐξετάσει, καὶ ἔτοι
νὰ βρεθεῖ κάποιος ποὺ νὰ θελήσει γιατίνθωπα νὰ
χυτήσει τὴν αἰτία τῆς ἀφύσικης αὐτῆς ἐξακολούθη-
τικῆς ἀδράνειας ἐνδεικόμενην, ποὺ γενικά ἀδικημένος
οἰκεῖται στὴν ποινωνία.

Κι ἀν ἀπὸ τὴ μάζα τὴν κοιμημένη, οπάνια φωνὴ καμιὰ φοβὰ ὑψώνονταις ζητώντας καὶ τὶς ἄλλες νὰ ξυπνήσει, εἴναικε τόσο πυχειὰ ἀδιαφορία γύρω της, καί τὸ τόσο βαθὺα διζωμένο μουσολατοικό, ποὺ ἡ φωνὴ κατανιοῦθε νὰ μοιάξει σὸν τοῦ ἀνθρώπου ποὺ νιώθει πᾶς πτίγεται καὶ μάταια γυρεύει βοήθεια.

Μὰ δι τὸν κατάφερε γὰ πάνει τὸ οπάνιο κέντροι
ομα τῶν ἔξαιρετικῶν φωνῶν, ἐδῶ καὶ κάμπουσον
καιοδὸρχιος γὰ τὸ καταφέροντες ή ίδια ή ζωή, διας
παρουσιάζεται πρόσωπο μὲ πρόσωπο στὴ ομηρογή
γυναικα, ποὺ δρίκονται στὴν ἀναπλόφερον ἀνάρκη γὰ
κινηθεῖ, γὰ δουλέψει δέξω ἀπὸ τὸ οπάνιο τῆς.

Κι ἀλήθεια, οὐαὶ ἔρας δυνοτὸς ἀέρας, ἐξακολουθητικὰ πνεόντας ἀλάνω ἀπὸ τὸ γυναικεῖο πολάδι, ἀρχίντος νὰ ζωτανεύει πολλὰ ἀπὸ τὸ ἀποχανυμένα πλάσματα.

'Η γυναικα σιγὰ ἀτούγει τὰ μάτια, στέκεται καὶ οὐλλογίεται, σηκώνεται μὲν δόμη γιὰ νὰ βαδίσει, νὰ βγεῖ καὶ νάψει τὴ μάντρα ποὺ τὴν πνίγει, ἀνάμεσα στοὺς ψηλοὺς τοίχους τῆς. 'Η ξυπνημένη γυναικα ἀρχίζει νὰ τιθεται πῶς γιὰ γὰ σταθεῖ ἔξω ἀπὸ τοὺς τοίχους ἀντούς, ὅπου είναι οὐρανὸς ἀνοιχτόερος, ἐνέργεια. ὁμορφά. χαρά, πρέπει καὶ κατάλληλα ἔτιμασμένη νὰ είναι γιὰ νὰ σταθεῖ ἄξια τῆς λειτεριᾶς τῆς. Γιὰ τοῦτο ζητᾶ τὴν προετοιμασία τῆς χωρίς περιορισμούς, ζητᾶ τὰ δικαιώματα ποὺ τῆς ἀνήκουν, διώγγοντας ἀπὸ πάνω τῆς κάθε κομμάτι πονόγλας.

Πόσον καίπετε η πόσα δάκρυα, πόσες άμοιλόγητες
θλύψεις, πόσες μυστικές θυνοίς πέρδωσε ή Γυναικία,
για νὰ φιάσει σήμερα στὸ οημεῖο νὰ φωνάξει μονα-
χή της, διη θέλει νὰ ζήσει κι αντίη, νὰ ζήσει σαν
ἄνθρωπος!

Καὶ ἡ κραυγὴ αὐτῆς ἐκδηλώνεται μὲν κάθετο, ἀπὸ τὴν ἀνοργάνωτη μονομερῆ ἐπανάσταση τῆς δι- ποιασθῆται γυναικός, ποὺ Ἰωάς μέντοι δυστυχίες γεν- νᾷ, ὡς τῇ ουσιηματικῇ δουλειᾳ μεριῶν ἀνατινγμέ- των γυναικῶν ποὺ ἔχουν μπροστὲ τους καθαρὰ σχε-